

องค์ความรู้ Smart farmer

1. เรื่อง การลดต้นทุนการผลิตข้าว

2. ชื่อผู้ให้ข้อมูล นายสายยัน สุภาเกตุ บ้านเลขที่ 31 หมู่ที่ 3 ตำบลมารวิชัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ความเป

3. ประวัติความเป็นมา

เป็นเกษตรกรผู้นำที่ดำเนินชีวิต และทำการเกษตรตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนใฝ่หาความรู้ วิชาการใหม่ ๆ เพื่อพัฒนาอาชีพของตนเองอย่างสม่ำเสมอ ในส่วนของการประกอบอาชีพ การเกษตรหลังจากที่ได้ยึดอาชีพการทำนา ได้เริ่มสังเกตถึงการทำนาที่ผ่านมามีต้นทุนการผลิตสูง จึงมี แนวคิดหาแนวทางการปฏิบัติเพื่อปรับปรุงบำรุงดิน เนื่องจากดินขาดความอุดมสมบูรณ์ สาเหตุหลักมาจากการใช้ สารเคมีในการปลูกข้าวมาเป็นระยะเวลานาน โดยใช้ปุ๋ยอินทรีย์และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพที่ผลิตเองในการปรับปรุงบำรุงดิน นอกจากนี้ยังมีแรงบันดาลใจในการเข้ารับการอบรมใน โครงการ โรงเรียนชาวนา โดยร่วมกับส านักงาน เกษตรจังหวัดอุทัยธานีและศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวจังหวัดชัยนาท เข้ามาอบรมให้ความรู้ ประกอบกับได้ศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมจากการดูงาน การปรึกษาเจ้าหน้าที่ และทดลองปฏิบัติด้วยตนเอง จนท าให้ค้นพบแนวทางในการจัดการแปลงนาข้าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากการสะสมประสบการณ์มานาน นายสายยัน สุภาเกตุ จึงเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการ ดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพการเกษตร และจากทักษะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญด้านการปลูกข้าว สามารถ เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้ต่าง ๆ ให้กับเกษตรกร และผู้สนใจมาโดยตลอด

4. องค์ความรู้ ในการประกอบอาชีพ และงานที่ ภาคภูมิใจ มีวิสัยทัศน์ในการสร้างและปรับปรุงงานทางการเกษตร คำนึงถึงความทุกข์ยากของพี่น้องเกษตรกรที่ ประสบปัญหา พร้อมทั้งหาแนวทางแก้ไขเพื่อให้พี่น้องเกษตรกรอยู่ดีมีสุขและความยั่งยืนในอาชีพการเกษตร จึงได้มีการดำเนินงานการลดต้นทุนการผลิตข้าว เพราะว่าการผลิตข้าวของชาวนาปัจจุบันนี้นิยมใช้ปัจจัยการผลิตที่สะดวกสบายแต่ต้นทุนการผลิตสูง เพราะได้รับผลตอบแทนกับพืชรวดเร็ว ประกอบกับเกษตรกรไม่มี เวลาในการผลิตปุ๋ยและสารฆ่าแมลงต่าง ๆ ใช้เอง อันเป็นสาเหตุของต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้นในขณะนี้ตามที่ รัฐบาลมีนโยบายลดต้นทุนการผลิตข้าวนั้นทำให้ต้องมีการคิดกลับมาใช้ในการผลิต เช่น พันธุ์ปุ๋ย สารกำจัด ศัตรูพืช เอามาใช้เอง เพื่อเป็นการลดต้นทุนในการผลิตข้าวดังนั้นทางกรมส่งเสริมการเกษตรจึงได้ให้มีโครงการ ส่งเสริมลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยจัดทำแปลงเรียนรู้ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม และการปรับเปลี่ยน วิธีใช้ปัจจัยการผลิตในการที่ปลูกข้าวที่ถูกต้องและ

1. การลดต้นทุนการปลูกข้าว มีการดูแลและปฏิบัติเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าว ในเรื่องการคานาต้นเดียว และการหว่านข้าวในนาหว่านน้ำตามในอัตรา 5 กก.ต่อไร่ท ำให้สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวลงได้ประมาณ 300- 500 บาท/ไร่ โดยได้ผลผลิตข้าว 820 กก./ไร่

2. การใช้ปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพคุณภาพดีในแปลงนาข้าว มีการใช้ปุ๋ยน้ำหมักที่ผลิตใช้เองภายในแปลงนาข้าว ท ำให้ดินดี ผลผลิตดี ลดต้นทุนการผลิตข้าวลงได้ประมาณ 300-400 บาทต่อไร่

สรุปองค์ความรู้ที่ใช้ 5.1 การลดต้นทุนการปลูกข้าว - การถ่ายทอดความรู้และจัดท ำแปลงสาธิตการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวหว่านน้ำตามในอัตรา 5 กิโลกรัมต่อไร่ ผลผลิตข้าวในแปลงสาธิตได้ 820 กก/ไร่ - การถ่ายทอดความรู้และจัดท ำแปลงสาธิตการคานาต้นเดียวโดยใช้ระยะระหว่างแถว 20 ซม. ระหว่างต้น 20 ซม. ผลผลิตข้าวในแปลงสาธิตได้ 820 กิโลกรัมต่อไร่ - การใช้ปุ๋ยน้ำ หมักชีวภาพคุณภาพดีที่ผลิตใช้เองโดยมีสูตรการผลิตที่มีการปรับเพื่อให้เหมาะสมกับ สภาพพื้นที่ในนาข้าวและใช้ได้ผลดีโดยมีต้นทุนการผลิตปุ๋ยน้ำ หมักชีวภาพในราคาลิตรละ 10 บาท ใช้ผสมน้ำ ใน อัตรา 10 ซีซี. ต่อไร่ ำ 20 ลิตร ท ำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมีลงได้ 300-400 บาทต่อไร่

ต้นทุนต่ำ เช่น การใช้เมล็ดพันธุ์ปุ๋ย และสารป้องกันกำจัด ศัตรูพืช ซึ่งจะเป็นการลดต้นทุนได้เป็นอย่างดีโดยใช้มาตรการลดต้นทุนการผลิตข้าว โดยการประชุมเกษตรกร เพื่อชี้แจง โครงการลดต้นทุนการผลิตข้าวและอบรมให้ความรู้เกษตรกรโดยการให้เกษตรกรลงมือปฏิบัติจริง ตามขั้นตอน การลดต้นทุนการผลิตข้าว ได้แก่ 3 ต้องทำ และ 3 ต้องลด คือการปลูกข้าวไม่เกินปีละ 2 ครั้ง การใช้เมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดีและการท ำบัญชีฟาร์ม ส่วน3 ต้องลด คือลดอัตราเมล็ดพันธุ์ข้าวปลูก ลดการ ใช้ปุ๋ยเคมีที่ไม่ถูกกต้อง และลดการใช้สารเคมีโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม โครงการถ่ายทอด ความรู้ให้แก่เกษตรกร เรื่อง ดิน ปุ๋ย และการใช้ปุ๋ยและให้ความรู้เรื่องปุ๋ยสั่งตัด สำหรับการปลูกพืช และสาธิต การผสมปุ๋ยสั่งตัด ไปใช้ในนาข้าวเพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวในเขตชลประทานภาคกลาง ดินส่วนใหญ่มีความ อุดมสมบูรณ์สูง แต่ชวานาใช้ปุ๋ยไนโตรเจนและปุ๋ยฟอสฟอรัสสูงถึง 18 กก./ไร่และ 10 กก./ไร่ตามลำดับ และใช้ติดต่อกันมายาวนาน การใช้ปุ๋ยเคมีในนาข้าวเกิดความจำเป็น โดยเฉพาะปุ๋ยไนโตรเจน นอกจากการ สูญเสียแล้วยังทำให้ต้นข้าวล้ม โรคแมลงเข้าทำลายมากขึ้น และส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การใช้ปุ๋ยเคมี อย่างมีประสิทธิภาพและการปรับปรุงบำรุงดิน จึงจำเป็นในการลดต้นทุนการผลิตขณะเดียวกับจึงควรเพิ่ม ผลผลิตต่อไร่และเกษตรกรไม่ควรเผาฟางข้าวและวิเคราะห์ดินก่อนปลูกข้าว เพื่อให้การใส่ปุ๋ยได้อย่าง เหมาะสมกับสภาพดินและตรงกับความต้องการของข้าว ดังนั้น ที่เกษตรกรผสมปุ๋ยสั่งตัดใช้เองเกษตรกรต้อง ปฏิบัติดังนี้ 1. เกษตรกรไม่เผาฟาง 2. ถ้าเกษตรกรมีการปรับปรุงบำรุงดิน เช่นปลูกพืชตระกูลถั่ว หรือใส่ปุ๋ยอินทรีย์โดยลด ในโตรเจน 2 กิโลกรัม/ไร่มีค่าเท่ากับปุ๋ย ยูเรีย (46-0-0) 4 กิโลกรัม/ไร่

เกษตรกรต้องสังเกตการเจริญเติบโตของข้าวเพื่อปรับปรุงตามคำแนะนำปุ๋ยสั่งตัด ให้เหมาะสมกับพื้นที่นา
เกษตรกรต้องให้ความสนใจใส่ปุ๋ยถูกชนิด ถูกปริมาณมาถูกเวลา เกษตรกรจึงจะลดต้นทุนในการผลิตข้าว
แข็งแรง ผลผลิตสูง ลดปัญหาโรคแมลงได้อีกด้วย

งานทฤษฎีปฏิบัติ

ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

- มีความรู้เฉพาะสาขาจากภูมิปัญญาการท านาข้าว - มีความรู้วิชาการด้านการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT)
สถานการณ์ เหตุการณ์ และน าหลักวิชาการ มาปรับใช้ในการพัฒนาการลดต้นทุนการผลิตข้าว - มีความอดทน
มุ่งมั่น ไม่ย่อท้อ ฝืนฝ่าอุปสรรค - การเสียดสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม • เป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับการ
ปลูกข้าวโดยการลดต้นทุนการผลิตให้กับชุมชนการ อบรมเกษตรกร • เป็นวิทยากรด้านศูนย์เรียนรู้การเพิ่ม
ประสิทธิภาพการผลิตสินค้าด้านการเกษตร หมู่ 10 บ้านหนองปลาไหล ต าบลประดู่ อ าเภอลานสัก • มีศูนย์
เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าด้านการเกษตร หมู่ 10 บ้านหนองปลาไหล ต าบลประดู่ อ าเภ
อลานสัก • เป็นวิทยากรด้านการปลูกต้นไม้ 5 ระดับประโยชน์ 5 อย่าง ในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง

1. การกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจน และพร้อมลงมือปฏิบัติ
2. หาแนวทางการแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกษตรกรอยู่ดีมีสุข และมีความยั่งยืนในอาชีพการเกษตร
3. มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกร

แนวคิดในการทำงาน

1. ทำวันนี้ให้ดีที่สุด และพยายามลงมือทำเองและทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ตามมาควรให้ความสำคัญกับ
การทำ การเกษตรเพราะส่วนใหญ่ประชาชนประกอบอาชีพทางการเกษตรและพื้นที่ที่มีความเหมาะสมกับ
การเกษตร สามารถเป็นอาชีพทางเลือกจากอาชีพหลัก หรืออาชีพรองได้

1) ผู้้น ต้องมีความเสียดสละ มุ่งมั่นท านงานเพื่อสังคม เพื่อความอยู่ดีกินดี 2) ดินดี น้ำ ดี การบริหารจัดการดี ลด
ต้นทุนการผลิตลงได้ ราคาข้าวตกต่ำ เกษตรกรก็ปรับวิถีชีวิตการท านา เกษตรกรก็อยู่ได้ 3) น าธรรมชาติมา
ปรับใช้ในการปลูกพืช พึ่งพาตนเอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

หลักคิดในการประกอบอาชีพการเกษตร มุ่งเน้นการค านาในชีวิต และการท านการเกษตรตามแนวปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระ เจ้าอยู่หัวฯ ใช้ทรัพยากรที่มีให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในสภาวะราคา

ข้าวตกต่ำและไม่สามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่มา ปลูกพืชชนิดอื่นได้ เกษตรกรก็ต้องปรับลดต้นทุนการผลิตข้าวให้
ลดลงโดยที่ผลผลิตข้าวไม่ลดจากเดิม ท างานโดย อาศัยแรงงานภายในครัวเรือนเพื่อลดต้นทุนค่าจ้างแรงงานมี
ความภูมิใจในอาชีพเกษตรกรรม เมื่อประสบปัญหาจะ ใช้สติในการแก้ไข และน าประสบการณ์มาวางแผนเพื่อ
เตรียมรับมือกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ที่มาข้อมูลผู้ถอดองค์ความรู้ นางประทุม สีนากสุก นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการพิเศษ สำนักงาน
เกษตรอำเภอเสนา